

Konnektiivinen malli syventää työssäoppimisen tutkimusta

*Työpaikalla tapahtuva oppiminen ja työssäoppiminen ovat ajankoh-
taisia ja kiinnostavia tutkimusteemoja sekä kotimaassa että ulko-
mailla. Jyväskylän yliopiston professorin **Marja-Leena Stenströmin**
mielestä konnektiivinen työkokemuksesta oppimisen malli soveltuu
tällaiseen tutkimukseen erityisen hyvin suomalaisessa ammatillisessa
koulutuksessa ja ammattikorkeakoulutuksessa, sillä työssäoppiminen
on sisällytetty niiden opetussuunnitelmiin.*

Koulutuksen tutkimuslai-
toksessa työskentelevän
Stenströmin mukaan kon-
nektiivisuus käsitteenä tar-
koittaa yhdistämistä: käyt-
tännön ja teorian, formaa-
lin ja informaalisen oppimisen sekä ho-
risontaalisen ja vertikaalisen oppimisen
yhdistämistä.

– Suomessa konnektiivista mallia voi-
daan soveltaa, sillä oppilaitoksessa ja työ-
paikalla tapahtuva oppiminen pyritään

tarkoituksellisesti yhdistämään toisiin-
sa esimerkiksi työssäoppimisen ja am-
mattiosaamisen näyttöjen avulla, toteaa
Stenström.

– Työelämäyhteistyö otetaan huo-
mioon opetussuunnitelman valmistelusa
ja toteutuksessa.

Näistä syistä ammatillisen koulutuk-
sen asema on koulutusjärjestelmässämme
parantunut ja sen vetovoima lisääntynyt.
Stenström huomauttaa sen olevan poik-

keuksellista verrattuna muihin Pohjoismaihin ja toisiin kouluperustaisiin ammatillisen koulutuksen järjestelmiin.

Konnektiivisuutta työssäoppimisessa on Suomessa tutkittu pääosin opiskelijoiden näkökulmasta. Tutkimusnäkökulmaa voisi laajentaa myös ammatillisen koulutuksen muiden toimijoiden kuten oppilaitoksen ja työelämän edustajien näkemysten suuntaan.

– Konnektiivisuuden käsite liittyy myös opetussuunnitelmien kehittämiseen. Tällä tasolla ei meillä ole tehty kyseiseen teemaan liittyvää tutkimusta, Stenström muistuttaa.

Konnektiivinen malli peräisin Britanniasta

Tutkijoiden kiinnostus työssäoppimista kohtaan liittyy puheeseen elinikäisestä tai elämänlaajuisesta oppimisesta. Kyseessä on nuori tutkimusalue, joka on alkanut laajentua vasta 1990-luvulta lähtien. Tutkimusnäkökulmat vaihtelevat muun muassa sen mukaan, tarkastelevatko ne oppimista yksilöllisenä, yhteisöllisenä vai organisaationaalisenä ilmiönä.

Konnektiivisen mallin esittivät brittitutkijat **Toni Griffiths** ja **David Guile** 2000-luvun alussa analysoidessaan

Professori ja yhteiskuntatieteiden tohtori Marja-Leena Stenström on koko työuransa ajan työskennellyt Jyväskylän yliopiston yhteydessä toimivalla Koulutuksen tutkimuslaitoksella, joka tunnettiin aikaisemmin Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksena. Hän johtaa nykyisin Oppiminen, koulutus ja työelämä -tutkimusryhmää.

työkokemuksesta oppimisen käytäntöjä eri Euroopan maiden ammatillisessa koulutuksessa. Viidestä esitellystä mallista kyseistä mallia pidetään ideaalina.

Konnektiivinen malli pohjautuu sosiokulttuurisiin oppimisteorioihin, jotka painottavat kontekstia, kulttuuria ja rajojen ylittämisen taitoa. Se kiinnittää huomiota opiskelijoiden tarpeeseen osallistua oman oppimisensa suunnitteluun työpaikalla ja erilaisista ympäristöistä hankkimansa tiedon yhdistelyyn.

Suomen Akatemia rahoitti vuosina 2004–2006 projektia ”Työn ja oppimisen yhteydet muutosvoimana”. Projektia



johti Stenströmin lisäksi professori **Päivi Tynjälä** Koulutuksen tutkimuslaitoksesta. Sen pääpaino oli ammatillisessa koulutuksessa ja työorganisaatioissa tapahtuvassa ammatillisessa kehittämisessä, mutta tutkimus kattoi myös muut koulutusjärjestelmän tasot.

– Tutkimus oli ensimmäisiä suomalaisia laajoja projekteja, jossa analysoitiin konnektiivisuutta ja sen ilmenemistä eri konteksteissa, Stenström selittää.

Tutkimusryhmän jäsenillä oli ollut yhteisiä projekteja ja projektikokouksia myös edellä mainittujen brittitutkijoiden kanssa. Projektin tuotoksena syntyi vuonna 2009 Stenströmin ja Tynjälän toimittama kirja “Towards integration of work and learning: strategies for connectivity and transformation”. Tutkimusprojektin jäsenten lisäksi kirjoittajina toimi myös ulkomaisia ammatillisen koulutuksen tutkijoita.

Kirja johti kansainväliseen kumppanuusprojektiin

Kirjan ilmestyttyä sveitsiläiset ja saksalaiset tutkijat ottivat yhteyttä kirjan toimittajiin yhteisen projektin perustamiseksi. Vuosina 2012–2014 toteutettiin kumppanuusprojekti ConVET (Connectivity in Vocational Education and Training). Projektin koordinaattorina toimi sveitsiläinen tutkimuslaitos. Siihen osallistui tutkijoita ja käytännön toimijoita Saksasta, Itävallasta, Sveitsistä ja Italiasta.

Stenström ja Tynjälä toimivat projektin tieteellisinä asiantuntijoina. Hankkeessa oli tarkoituksena vertailla ammatillisen koulutuksen ja työelämän yhteyttä nel-

jässä Euroopan maassa: Sveitsissä, Saksassa, Itävallassa ja Italiassa.

– Tarkoitus oli myös levittää tietoa koulu- ja työelämäyhteistyön käytänteistä tutkijoiden, opettajien ja käytännön toimijoiden välillä, Stenström kertoo.

Tulosten perusteella voitiin havaita, että konnektiivisuus vaihtelee maittain ja koulujärjestelmittäin. Saksan, Itävallan ja Sveitsin ammatillinen koulutus perustuu pääosin oppisopimuskoulutukseen. Siinä koulussa ja työssä oppimisen elementit ovat läsnä koko koulutuksen ajan.

– Italiassa on kouluperustainen ammatillinen koulutus ja työssäoppimiskasvoja esiintyy siellä harvakseltaan. Koulutuksen ja työelämän edustajien yhteistyö on vähäistä, Stenström kuvailee.

Projektin tapaustutkimusten perusteella huomattiin, että konnektiivisuutta voitiin tukea eri tavoilla, joista Stenström nostaa esiin pari esimerkkiä. Onnistuminen teorian ja käytännön yhdistämisessä vaatii organisaatioiden, opettajien, työelämän edustajien ja opiskelijoiden sitoutuneisuutta asetettuihin tavoitteisiin.

– Opiskelijoita on ohjattava sekä työpaikalla että oppilaitoksessa. Heidän onnistumistaan harjoittelussa on arvioitava ja laatu varmistettava. Opiskelijoiden taitoja itsearviointiin ja reflektioon on kehitettävä.

Markku Tasala